

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	3	3	9
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	4
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 4th Semester

(2054)

SOCIOLOGY (In all Mediums)

Paper : Social Institution

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Attempt **FIVE** questions in all. Question No. 1 is compulsory.

(2) Attempt **FOUR** questions, selecting **ONE** question from each Unit.

(3) All questions carry equal marks.

1. Attempt any **NINE** parts in **4-6** lines each :

(i) Association

(ii) Define Society

(iii) Institutions

(iv) Monogamy

(v) Non Fraternal Polyandry

(vi) Role of Karta

(vii) Barter System

(viii) Totemism

(ix) Democracy

(x) Sacred

(xi) Rites and Rituals

(xii) Joint Family.

2×9=18

UNIT-I

2. What do you mean by the term 'Institution' ? Explain the characteristics of Institutions in detail. 18
3. Explain the difference between Institution, Community and Association. 18

UNIT-II

4. Define monogamy form of marriage. Discuss its advantages and disadvantages. 18
5. Explain family institutions and its functions. What are the main factors which bring changes in family institution in contemporary society ? 18

UNIT-III

6. What do you understand by the term government and explain its functions in detail. 18
7. Explain economic institutions and its functions in detail. 18

UNIT-IV

8. What are religious institutions ? Explain their functions in detail. 18
9. Explain the theories of religion given by Emile Durkheim and Max Weber. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) सभी में से पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रश्न न. 1 अनिवार्य है।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करते हुए, चार प्रश्नों का उत्तर दीजिए।

(3) सभी प्रश्नों के समान अंक है।

1. किन्हीं नौ भागों को 4-6 पंक्तियों में करें :-

- (i) संस्था।
- (ii) समाज को परिभाषित करें।
- (iii) संस्थान।
- (iv) एकपत्नीत्व।
- (v) गैर भ्रातृ बहुपत्तित्व।
- (vi) कर्ता की भूमिका।
- (vii) वस्तु विनिमय प्रणाली।

(viii) टोटमवाद ।

(ix) लोकतंत्र ।

(x) धार्मिक ।

(xi) संस्कार और अनुष्ठान ।

(xii) संयुक्त परिवार ।

2×9=18

यूनिट-I

2. 'संस्थान' शब्द से आप क्या समझते हो ? संस्थानों की विशेषताओं को विस्तार से समझाइये । 18
3. संस्थान, समुदाय और संस्था के बीच अंतर स्पष्ट करें । 18

यूनिट-II

4. विवाह के एकपत्नीत्व स्वरूप को परिभाषित करें । इसके फायदे और नुकसान पर चर्चा करें । 18
5. पारिवारिक संस्थानों और उसके कार्यों की व्याख्या करें । समकालीन समाज में परिवार संस्थान में परिवर्तन लाने वाले मुख्य कारक क्या हैं ? 18

यूनिट-III

6. सरकार शब्द से आप क्या समझते हो तथा इसके कार्यों को विस्तार से समझाइये । 18
7. आर्थिक संस्थानों एवं उनके कार्यों को विस्तार से समझाइये । 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਨ ਕੀ ਹੈ ? ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਸਮਝਾਓ। 18
9. ਐਮਿਲ ਟੁਰਕੀਮ ਅਤੇ ਮੈਕਸ ਵੇਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

(3) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ 4-6 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :

- (i) ਸੰਸਥਾ
- (ii) ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ
- (iii) ਸੰਸਥਾਵਾਂ
- (iv) ਮੋਨੋਗੈਮੀ
- (v) ਗੈਰ-ਭਾਈਬੰਦੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ
- (vi) ਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
- (vii) ਬਾਰਟਰ ਸਿਸਟਮ
- (viii) ਟੋਟੇਮਿਜ਼ਮ (Totemism)

(ix) ਲੋਕਤੰਤਰ

(x) ਪਵਿੱਤਰ

(xi) ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ

(xii) ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ।

2×9=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. 'ਸੰਸਥਾ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ। 18

3. ਸੰਸਥਾਨ, ਸਮੁਦਾਇ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਵਿਆਹ ਦੇ ਮੋਨੋਗੈਮੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

5. ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹਨ ? 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। 18

7. ਆਰਥਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ।
18
9. ਏਮੀਲ ਦੁਰਕੀਮ (Emile Durkheim) ਅਤੇ ਮੈਕਸ ਵੇਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ
ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
18